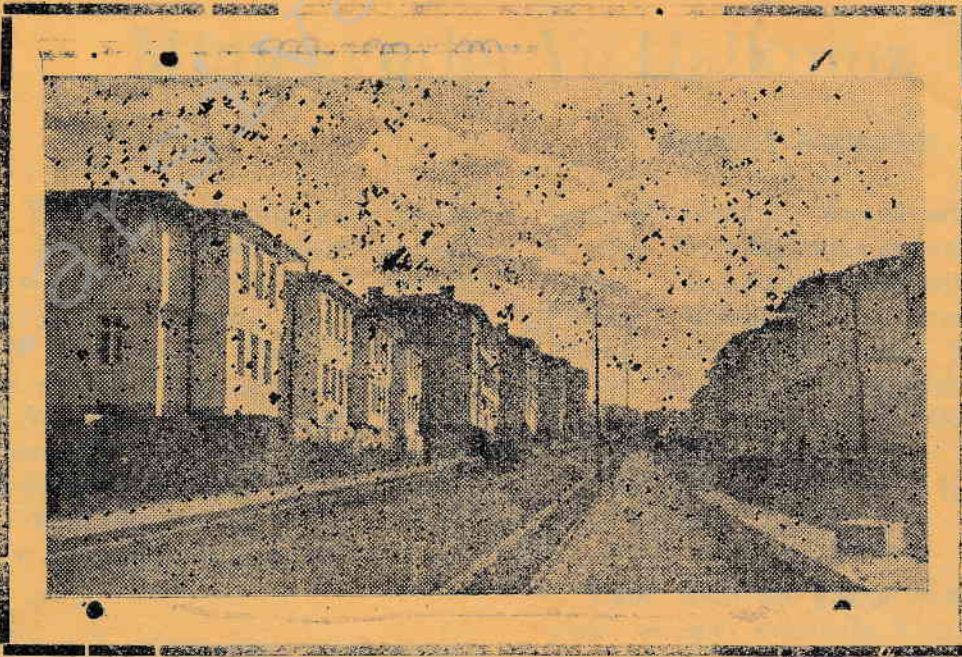

Karacadağ

4/B
Sınıfına
A. Kabaklı

Yeni Diyarbakırdan Bir Caddn

İÇİNDEKİLER

Münevverler ve Halkımız

Ahmet Kabaklı

"Fehlîm bey ve biz,"

Müfit F. Çetin

Diyarbakır [İktibaslar]

Yaşar Gökçek

Soğuk bir gün [Hikâye]

Villam Sarayon - Talat Tekin

Matmazel Norallya'nın
Koltuğu [Tenkit]

A. Kabaklı

Makinalaşırken [Tarım b.]

Sabahatîn Savcı

Halkevi Haberleri

ŞİRLER

M. Agah Harfi

Müftü Fikri

R. Suphi Sanır

-133-

Diyarbakır Matbaası

KARACADAĞ

Diyarbakır HALKEVİ Tarafından Ayda Bir Çıkarılır.

Münevverler Ve Halkımız

Ahmet Kabaklı

Türk milletinin bütün güzel şansları, ıftiharları ve meziyetleri yanında, bir muazzam bahtsızlığı var ki asırların mersiyesine sığamaz. Bu acı hüsrana, Türk münevverinin Türk halkına karşı olan zıddiyeti, tezepzübü, anlayışsızlığıdır. Yakup Kadri Beyefendinin, «yaban» romanındaki, Halkı töhmette bırakıp münevvere acıyan; Sinik müşaheda ve tefekkürü, tam tersine çeviriniz! Halkı katle burun buruna gelirsiniz.

Evet! Ta 1200 tarihlerindeki, Anadolu'nun kaderine nazar eyleyip, bu zamana kadar geliniz! Göreceğiniz hep aynı özücü farklılıktır. Selçuk münevveri züppedir: Türk diyarında acemce konuşup acemce yazar. Osmanlı münevveri züppedir.. Halkdan ipini kırmış, pür istilah konuşur, pür tekellüf giyindir; Hakikat mağrip ise, onun tali canı mağriptadır. İnim inim iniltileri duymayan kulağı, Babil kulesinin çanına asılmıştır. Tanzimat münevveri halka bir nebze yaklaşmak ister ama Servetifünun beyzadeleri selameti rücu'da bulurlar. Öyle ya! Salonlarda kökanalar «Serpanten» dansı yaparken fukara Türkün alın yazısını kim okur.. Kim dinler. Velhasılı, bütünü Anadolunun unutulmaz derdi, ve şahrem şahrem yarasına, «Dertli Yunus» dan gayri aşına

çıkan bulunmaz: O, Kemali sabırla sual eden: «Dolap niçin inilersin?» ve mütman cevabını alır: «Derdim vardır inilerim!.. Anadolu halkının, cehennemliklere bile giren gelecek bir derdi vardır! Bu derdin niydiğünü asırlar sırası, o dolulu çevirenlere sormalı..

"Bu hem bir derd.. Ki el taanından efgan eylemek olmaz..

Hâlâ.. demirden gökünü, bakırdan yerini, verimsiz avucunda, kaderin insafına, Azrailin, himmetine, tabiatın istikzasına terk edilmiş bir halk, ve hâlâ, ne oldum divanesi, fakat ruhu çakşamış fakat, saçları kıvrık, yüzü maskeli bir münevver hüzübi. Ahmet Haşim'in kendisi naz başı için ettiği siteimleri bu halkın okumuşlara karşı kullandığını düşünmek zevk veriyor bize:

*Bihaber gövdeye gelmiş konmuş
Müteheyyiç, Mütekallis bir baş
Dişi, turnakları geçmiş eime
Gövde üstünde duran ifritin*

Filhakika, büyük kitle, okunmuş kişilerin, ne ettiğinden, nişlediğinden hatla kim olduğundan "bihaber,, dir. Devirlerin irfanını nefsinde taşıyan bir milletin, münevveri 18 yaşında elmek-

tan h b rlenecek kadar, hafif tavırlı, ham ervahl, incecik, k rpeektir.

Bizde halk ile okumaşun münasebeti; kalleş bir abşverişe benzer. Yani birinci yapar ikinci kullanır. Evvelki kurar, sonucunu atıştırır. Zavallı Anadolu, Devşirme Murat paşasının o kaatil kuyularına benzer ki, irinli suları içilmez, zul ml  çaylarından geçilmez...

Yüksek mekteplerimiz, bizden binlerce gücül fersahl uzakta, bitimsiz g flet denizleri  tesindel.. Tıpkı, "Men  e guyem -- Tamburem  e guyed,, hesabı. Onlardan çıkan naşmeler "Sahibin sesi,, değil sanki..

Bizde, üzüntü, bitkinlik, ihmal fikri... Bizde açlık yolsuzluk, hastalık... Onlarda, miting nutuk,  ahm... Onlarda kıyafet heyecan tavrı...  ırla gidiyor... "Başsız deve olmaz ya,, Fikret!.. Masal bul Ama, "Haksızlık eden başları bir gün koparırlar,, değil mi?

Bizi, bitiren, açlığa, kurutan susuzluğa, geberten sıtmaya vereme bakın. Bir de onları düşündüren, kudurtan avaz avaz bağırtan t rrebata bakın; M himlerini sayıyoruz:

"Mersinli Ahmet Sarışnula mı evlenecek esmerle mi? Rita Hayvort kız mı kuzluyacak oğlan mı?

Amerikadan gelen hindinin kuyruğunda kaç tüy vardı? Fenerliler mi daha kınedir Vefa'lılar mı?

Ester Vilyams havuzda mı cevhan eder denizde mi?..

"Kıbrıs,, babında biz mi çok haykıracağız Yunanlı mı?

İnan olsun,  li tahsililerimizin büyük

kısmını ş  basit for v ller meşgul ediyor. Orada en hayati memleket davalarını dedikodu sınımlı aşmaz. Varlığını tehdit eden "Kom nizma,, bu bilmece -lerden herhangi biridir. Milliyet nazariyeleri mitinglerde bayrak çekmek adam ezmek için biçilmiş kaftan sayılır.

Ş  saydığım Histerik ihtila ların en g c l su gibi g r nenini; Kıbrıs Meselesini ele alalım. Doęrusu.. aydınlık gençlerimizin bu b abda gösterdikleri coşkunluğa katılmamız imkânsız. Bu bize, bir lüks d va bir fantaziye gibi görünüyor. Hani şöyle firaklı bir filmin mevzuu gibi... Filan Yunanlı kopiller plebesit yapmışmış! Yok elli bin Kıbrıslı bizi istemiş.. Peki ama verem kim? Hariciye vekilimiz "Bir Kıbrıs meselesi yoktur,, diyor. Biz hala bayrak çekip diskur geçiyoruz. Mevcut olmiyan bir mal üzerinde mill  müzayedeler..."

Gören sanır ki; bu milletin hiç bir derdi  ilesi kalmamıştır artık. Öyle ya münevverleri modaya uygun meseleler  epte kavuniçi mendil misali mefk reler arıyorlar!

Sanki elli bin Kıbrıslı esirmiş de Ş  yirmi milyonluk Anadolu her türlü esaretten salınmış/ Halkımız cehaletin, sefaletin, tabiatın, körkütük kaderin zeb nu değilmiş. Sanki, hürriyet, ferdiyet, ilim Teknik meselelerini halletmişiz de... Bir Kıbrıslı fistanımız kalmış..

Yüz elli kadar maşallahlı  ęretmen İstanbula terke mecbur edilince matburat kıyameti koparmıştı. İşte miting o zaman yapılmahydı.  nk  anayurda sürgün bölgesi gözü ile bakılıyordu.  nk  vataava ihanet edilmişti. Yani bizi evvela Anadolu ağlatmalı.. G ld rmeli.

Bizim ne dertlerimiz var bir bilseniz aziz gençlerimiz.. Taad d  zevecat mı ararsınız!  f r k lerden medet mi? Etem Dedeye atılan göbekleri mi sayarsınız, kansız nabızlarımızın susuşunu

Fahim Bey Ve Biz

Mâfit Çetin

«Fahim bey ve biz» günleri masum ve ciddi bir bekleyişle geçen bir ömrün hikâyesi... Bir hülya serencamı... Fahim bey hülyaları, hayatına tedavi için bir ilaç gibi kullanan bir zavallı... Hikâyede vakalar ve tipler o kadar canlı ki hikâyeye okunup bittikten sonra zihinde bir «Fahim bey» bir «Saffet hanım» canlanıyor ve onlar muamma dolu alemlerinde yaşıyor, sürünüyorlar.

MEVZU: Eser Fahim beyin ve yakınlarının hayatından bahseden «bir ölüm haberi» «Babamın anlattıkları» «Esvaplar» «Fahim beyle Saffet hanım» «küçük ev ve dünya haberleri» «Saatler» «Ufukların dedikleri» «Teşebbüs—i şahsi aleminde» «Hanımların söyledikleri» «Rüya» «Rüya tabiri» «Fahim bey hakkında ilk hislerim» «Her şeye rağmen gönülleri şâdeden hayat» «Fahim bey ve İs aabul» «Delilik rivayetleri» «yaşlanan, ihtiyarlıyan adam» «Bir gün dur» «Fahim beye hitaplar» gibi fasullardan mürekkeptir. Mevzu oldukça basit: Fahim bey Bursa'da oturan zengin bir ailenin oğludur. Okumak için İstanbul'a yollanıyor. Mektebi bitirdikten soara bir müddet iş bulamıyor, nihayet hariciye kalemine, oradan da Londra üçüncü sefaret kâtipliğine tayin olunuyor. Londra'da oldukça bahaf bir ömür sürüyor. Fahim bey her şeye rağmen bu memuriyetleri kendi kabiliyetleriyle mütenasip bulmuyor. O zengin bir garpli Firma gibi yaşamak hevesinde... Bundan dolayı istifa edip güya «teşebbüs—i şahsi» alemine atılıyor. Fakat karlı (!) projelerini tatbikat sahasına koyacak sermayesi yok... Bütün ömrü bir sermayedar aramakla geçiyor... «Bursada pamuk ziraaatı projesini tatbika yanaşan kimse bulunmuyor. Fakat o daima ümitli...

Bir han odasında aldığı muhayyel sipariş mektuplarına cevaplar yazıyor, ticari muameleler yapıyor, defter tutuyor. Buolar onun ebedi gecesini aydılatan parıldılar, küçük güneşlerdir. O bir gün umdağunu bulacağını umuyor. Heyhat! O ömrün iptidasıyla müntehası asla değişmiyor. Fahim bey beklemek için yaratılmış bir mahlûk gibi bekliyor, bekliyor... Nihayet Fahim beye acıyan biri onu bu belicesiz intizardan ayıyor. Ölüm!

KARAKTERLER:

Fahim bey: herkes tarafından bir türlü görünen bazı kimselerin deli, meczup, hayalperest, bazılarının karısı Saffet hanımı mustarip etmek için yaratılmış bir «püsküllü bela» diye tavsif ettikleri hakikatte hülyalarını hayati tedavi etmek için bir ilaç gibi kullanan, bütün deliliklerini başkalarına, hususile Saffet hanıma ümit vermek, için yapan bir zavallıdır.

Saffet hanım: «Kendine aksiyon gösterilmedikçe reaksiyonda bulunmayan» kendi halinde, kibar itaatkâr bir kadındır. (Eserde kocasının hareket tarzında şikayet edip etmediği pek müphem bırakılıyor.

mu? Piç çocuk, kimsesiz çocuk, serseri çocuk.. Sıtmalı çocuk ve politikadan.., Frengiye kadar kimbilir kaç bin çeşit çocukluk sayarsınız. Bizim burada?

Bizimkiler o kadar keyifsiz ve kışlarımız öyle soğuk ki! Davarlarımız o kadar kavruk ve toprağımız öyle verimsiz ki...? Ama feragat ve sevgi öyle tatlı öyle heyecanlı ki!

Tenezzül buyurun, Kerem edin faziletli gençlerimiz Burunlarımız yere insin gözleriniz bize baksın Uzağa gitmeniz için hayvanlarımız ve sizi sevecek kalbimiz var. "Haydin vatana haydin vatana,, Size gösterilecek çok yaralı "Kıbrıs,,ımız var bizim.

(İktibas)

DIYARBAKIR

Yaşar Gökçek

Seviyorum o ülkeyi... Çıbanile, yılanile ve akrebile seviyorum. 40 dereceyi bulan sıcağı, kara kara bedenleri, kıvrım kıvrım Diclesile seviyorum o illeri. 20 nci asır insanının ruhu gibi şerha şerha olmuş kıpkırmızı toprakları, yemyeşil yaylaları ve bukleli bahçeleri ile seviyorum. Hasılı, vurgunum o illere ben...

Çıbanile dedimse, sakın yanlış anlamayın dostlarım.. Çıban yerisin, al yanaktı, elâ gözlü güzellerin yüzlerinde güneş izi gibi parıldamasını seviyorum. Çıbanın, ilimize ilk gelenin görünmeyen yerlerinde çıban çıkmasını istemek için tren pencerelerinden el ve ayaklarını çıkartıp budalalıklarını teşhir ettirmesindeki kudretini seviyorum. Seviyorum, çıbanın ilimize gelecek tabipler için bir çalışma mevzuu olmasındaki sırrı..

Akrebile ve yılanile de dedim.. O nazenin mahlukların içimizdeki bir çok insan kılıklı varlıklardan daha vefalı ve daha az zararlı olduklarını bildiğim için seviyorum onları.. Renk renk her büyüklükte ve her kudrette zehirli olanlarını seviyorum. Hepimizden daha fazla o toprakların malı olan yılanı da, akrebi de seviyorum..

Kilometreleri bulan heybet heybet bedenleri; ordulara kafa tutmuş, efsanelere mevzu vermiş asırdide buçları; Bir mimarî şaheseri olan dipsiz minare-sile seviyorum o illeri..

İhmal edilmiş abideleri, işgal edilmiş camileri, harab olmuş minareleri, yıkılmış hamamları ve kaybolmuş kütüphanelerile seviyorum o illeri..

Eriyen kurşunları ile Kurşunlu Camiyi, her tüyünden sular damlayan efsanevi mandasile Kale suyunu, bir devenin hamulesini teşkil eden Dicle karpuzunu, yılı yıla bağhyan kış kavununu, penceresi avlusuna bakan dede yadigârı evlerini ve her evinde mutlaka bulunan şadırvanını seviyorum.

Yazın en enteresan meyvasını ıstar-ken söylenilen:

“Geline,
Bak geline geline,
Kına yakmış oline;
Di leydim,
Halden bilmez ne çare
Söz anlamaz ben nidem..”

Şarkısını ve onun peşinden:

— «Kara Höbür, arab olmuş arab» nakaratını ve,

— «Hadi Ben'u Sen'e, Hadi Ben'u Sen'e» nârasını seviyorum.

Dicle kıyısı âlemlerini seviyorum. Seviyorum, gece Diclede yüzdürülen karpuz kabuğu fenerlerini; her haymandan yükselen aşk bestesini..

Şarkın panzehirini, her derdin devamını.. Çiğköfteyi seviyorum. Seviyorum, baharatta pişirilen kıymanın bulgurla kaynamasından hasil olan o cennet tâamını..

Harfeneyi seviyorum. Seviyorum, her gece bir dost evinde müzik ve hasbihal içerisinde geçirilen tatlı dem-leri..

Gezengeviyi seviyorum. Seviyorum,
yalnız bizim illerin meşe ormanlarına
yağan, o binbir derdin ilacı kudret
helvasını..

Halayları seviyorum. Seviyorum,
her biri bir cenk yadigârı olan; gâh
akınca havaları ile, gâh hücum nâraları ile,
bazan da top sesleriyle mezcedilmiş,
kılıç ve kalkan şakırtılarından ahenk
almış oynak ve kıvrak halayları..

Seviyorum, üçyağı Derilo'yu,
kılıç- kalkan oyununu, Keçikeyi, Çepik
oyununu, Bezari ve daha yüzlercesini..

Halk şarkılarını seviyorum. Seviyo-
rum, o kendine hâs güzelliği olan,
kıskaç ve erkek ruhun, zurna, kaval
ve bağlama ile bestelediği erkek şarkı-
ları..

Kavalı seviyorum. Seviyorum, sera-
pa aşkı terehnüm eden, çobanını kudsî-
leştirilmiş olan o duygulu nesneyi..

İnsanlarını seviyorum, insanların
seviyorum azizim. Seviyorum, vefa ve
fedakârlık nümunesi olan; insan olarak
şahsiyetini feda etmiş olanları..

Seviyorum şairlerini. Seviyorum,
geçen gün:

Sen ağyar ile geşt'ü gûzar eyle çemen-
de,

Ben hasret ile ağhyayım künc'i mihen-
de

Ey her gülüşü âleme bir gülşen'i hande,
Bir gün gelecek ağlıyacaksın bana sen
de»

diyeniñ dün:

«Yoktur ne yarın ne dün,
Dem bu demdir, gün bu gün;
Sen gül, handenle bütün
Varlıklar serab olsun»

diyən garibi bugün de:

Yaz kış yüce dağlarında kar vardır.
O illerde namus vardır âr vardır:
Senelerce yol bekliyen yâr vardır;
Doğudanım, o illerin oğluyum»

diyən şairi... Seviyorum feylosofunu..
Seviyorum. Turanın yaratıcısını, «Müs-
takim ol, Hazreti Allah utandırmaz
seni» diyeni ve kitap aşkile bütün
ömrünü vecd içinde geçireni..

Hülâsa seviyorum o ili ben dostla-
rım. Çıbanile, yılanı ve akrebile, buram
buram terleten sıcağı, kara kara beden-
leri, kıvrım kıvrım Dielesile; «Heya,
heya» diye bağırın kelekçileri ile, şerha
şerha toprakları, yemyeşil yaylaları ve
bukleli bahçeleri ile seviyorum o illeri...
Hasılı vurgunum o illere bea...

Yaşar Gökçek
"Cümhuriyet" den

Rüyamın Meleği

(B y a)

*Acı bana sehiv etme dünyamı
Esir, kul etmişim kendimi sana
Medet eyle, bozma güzel rüyamı
Gözlerimle zulmeyleme insanı!*

§ § §

*Darda düştüm, aşkın bana deva mi?
Seni anıp, düşer, yazar ağlarım,
Kende benim deli dolu saçlarım
Ceza etme, Tanrı yıkar yuvamı*

R. Süphî Sanio

Soğuk Bir Gün

Yazan
William Saroyan

Çeviren
Talat Tekin

Azizim M—,

Size, bugün San Francisco'da havanın gayet soğuk olduğunu, benim de soğuktan geberdiğimi bildirmek isterim. Odam öyle soğuk ki ne zaman hikâye yazmağa otursam, soğuk mani oluyor ve ben yerimden kalkıp, ısınmak için, iki—büküm cimnastik yapmak zorunda kalıyorum. Bu demektir ki, hikâyecileri soğuktan korumak için bir takım tedbirler alınmalıydı. Kimi zaman hava çok soğukken gayet iyi yazabiliyorum, ama, bu her zaman mümkün olmuyor. Hava haddinden fazla lâtif olduğu zaman da tıpkı böyle oluyor. Bir günümü hikâye yazmadan geçirmekse çok canımı sıkar; bu mektubu da bu yüzden yazıyorum ya: havanın böyle buz gibi soğuk olmasına içerlediğimi bilirsiniz diye. Sakın, bir—çoklarının tabiriyle, güneşli. Caliphornia sahillerinde sıcak bir odada oturuyor ve soğuk hakkındaki bütün bu lâkırdıları uyduruyorum. sanmayın. Ben gayetle soğuk bir odadayım ve hiçbir yerde güneşten eser yok. Sözünü edebileceğim biricik şey de soğuktur, çünkü bugün ortalıkta bir o var. Soğuktan geberiyorum ve çenelerim zangır—zangır titriyor. Hikâyecileri böyle tir-tir titretmek için Demokrat partisi gene neler yaptı acaba. Hikâyecilerden başka donan yok. Biz güneşe bel-bağlamağa mecburuz. Oysaki kış günü de güneşe güvenilmiyor. Hâl-ü keyfiyet bu merkezde: yazmak istiyorum ve soğuk yüzünden yazamıyorum.

Geçen yıl bir kış günü güneş görünmüştü; ışıkları odama girip masama

vurmuş; masamı, odamı ve beni ısıtırmıştı. Hemen yerimden fırlayıp, bir-iki cimnastik yaptıktan sonra oturmuş bir hikâye yazmağa başlamıştım. Fakat mevsim kıştı, hikâyenin ilk paragrafını bitirmeme kalmadı güneş bulutların ardına girdi. Ben orda, odamda soğukta oturmuş, hikâye yazıyordum. Hasılmayacağımı biliyordusam da, gene de iyi bir hikâye olacağına inancım vardı, yazmağa devam etmeliydim. Hasılı hikâyeyi bitiriinceye kadar kas-kat kestim. Suratım mor—mor olmuştu, ellerimi ayaklarımı güç-belâ kımlatabiliyordum, o kadar donmuş ve katılaşmışlardı.

Ve odam bir paket Chesterfield sigarasının dumanıyla doluydu, lâkin soğuktan bile dumanlar bile donmuştu. Odamda cigara dumanlarından bulutlar hasıl olmuştu âdetâ. Gelgelalim içersi buz gibiydi gene

Hikâyeyi yazarken bir—aralık ufak teneke gibi birşey bulup içinde ateş yakmağı düşünmüştüm. Tasarladığım şey şuydu: kitaplarımdan beş—altı tanesini yakıp odayı ısıtacak, böylece hikâyeye devam edebilecektim. Eski bir teneke bulup odama getirdim. Lâkin yakacak kitap için bakındığımda bir tane bile bulamadım. Kitaplarım hep eski ve ucuz şeylerdi. Sayıları beş—yüze yakındı. Çoğunu birer meteliğe satın almıştım. Lâkin isimlerini gözden geçirdiğimde bir tane bile yakılacak gibisini bulamadım. Anatomie dair Almanca kocaman bir kitap vardı, yakılırsa epeyce bir ateş husule getirecekti. Lâkin kitabı açıp da o güzel lisandan bir

satır okuyunca: "sie bestehen aus zwei Hüftgelenbeutemuskeln des Oberschenkels, von denen der eine hintere, "ilah, elim varmadı yakmağa. Daha fazla birşeyler isterdi yakabilmek için. Almanca'yı anlayamazdım, tekmiil kitaptan bir kelimesini bile anlayamazdım ama, gene de kitabın yakılamayacak kadar selis bir üslubu vardı. Kitabı iki-üç yıl önce beş cent'e satın almıştım. Ağırlığı altı pound kadardı. Görüyorsunuz ya yakacak olarak bile ucuzdu ve sayfalarını bir, bir koparıp yakabilirdim.

Lâkin elim varmadı yakmağa. Kitabın sayfaları bini aşkındı. Her defasında bir sayfa yakıp, ayrı, ayrı her sayfanın husule getireceği alevi görmeğe tasarlamıştım. Fakat kitap yanınca bütün o güzel yazıların ortadan silineceğini, bütün o ince lisanın kütüphanemden kalkıp gideceğini düşündüğüm an, elim varmadı yakmağa. Tabii içindeki hari-kulâde resimleri de hesaba katmadım. Kitap hâlâ durur bende. Büyük yazarları okumaktan bitkin bir hâle gelince, bu kitaba buş vurur, anlayamadığım lisanını okumağa başlarım: "wahrend der Kindheid ist sie von birnförmiger Gestalt und liegt vorzugsweise in der Bauchhöhle.,, Böyle bir lisanın bir sayfanın yanmasını düşünmek düpe düz imansızlıktır.

Bu defa hayâl muhsulü eserler aramağa koyuldum. Bilirsiniz dünya bir yığın bu nevi eserle serseme dönmüştür. Bu kitapların onda dokuzu beş para etmez martavallardır. Hakikatle zerre kadar ilişikleri yoktur. Kütüphanemde, bunlardan hiç değilse yarını düzüne vardır, onları yakar, ısınır ve hikâyemi yazabilirim diye düşünmüştüm. Raftan altı kitap çıkardım. Hepsi beraber Almanca anatomi kitabı kadar ağırdılar. İlk kitap, Tom Brovva Oxford'da: Rugby'deki tahsil günlerinin

sona erişti, adını taşıyordu. İki cilt biraradaydı. Birincisi 378, ikincisi de 430 sayfaydı ve bütün bu sayfalar oldukça uzun sürecek bir ateş husule getirirdi, lâkin kitabı bir defa bile okumamıştım, ve bana öyle geliyordu ki okumadığım bir kitabı yakmağa hiç bir suretle hakkım olamazdı. Muhakkak kötü bir nesirle yazılmış gibiydi, tek meziyeti yanabilmesi olacaktı, lâkin elim varmadı yakmağa. Biraz okuyayım dedim: Englebourn kilisesinin gri renkli salburde kafesinin dört bir tarafına yalayan lodos rüzgârının sinesine, o dar kule pancurlarından, şimdi şadıman, şimdi istihfakar, şimdi gıyende çan seslerini yayan kısmen kârgir, kısmen ahşap çan kulesi. Gördünüz ya, dehşetli bir nesir değildir, ama pek öyle kötü bir nesir de sayılamaz hani. Böylece kitabı gene rafa yerleştirdim.

İkinci kitap: Inez: Bir Alamo hikâyesi, adını taşıyordu ve Texas'lı Vatanperverlere ithaf edilmişti. Beulah isimli bir başka kitabın müellifi tarafından yazılmıştı. Mamafih bu kitap daha çok St. Elmo adıyla meşhurdu. Bu kadın yazar ve kitapları hakkında bildiğim tek şey, bir gün sınıfa St. Elmo isimli bir kitap getirdiği için bir kızcağızın mektepte şiddetle azarlanmış olduğu idi. Bu cins bir kitabın, bir genç kızın ahlâkını bozacağı söylenmişti. Herneyse, kitabı açıp biraz okudum: Ölüyorum; bunu hissederken, daha bir kaç saatim olduğunu düşünerek, açık ve doğru konuşmak hususunda isticâl göstermeyeceğim. Cinsimin zarafet ve nezaketinden ayrıldığımı zannedecek biri çıkabilir; fakat ben, bu şartlar altında, bu nezaketten ayrılmış olmayacağımı hissediyorum. Sizi uzun zamandan beri seviyorum, ve aşkımın reddedildiğini bilmek, bana derin ve tarifi imkânsız bir hazveriyor ilâh.

Bu o kadar kötü bir eserd ki,

Size bunu anlatmak zorundaymışım gibi geldi bana. Pek önemli bir şey değil. Şöyle birazcık soğuk bir havayı izam etmek bir nevi budalalık. Ama yine de bu soğuk bugün vardır ve en büyük gerçektir; ben de ondan bahsediyorum. Beni sevindiren tek şey yazı makinesinin bugün bir kere bile bozulmamış olmasıdır.

Noel'e yakın günlerde, havanın bu gibi olduğu vakitler makinem ha bire bozuluyordu; yağladıkça daha çok bozuluyordu. Bir iş göremedim. Sebep başka cins bir yağ kullanmış olmamdı. Lâkin bu sefer soğuktan bahsederken tıklar, tıklar işledi, işlemesi beni pek sevindirdi. Soğuğa rağmen bu makinenin kendi dilimde yazmakta devam edebilmesi hoş bir şey. Ne olursa olsun ona sıkı sıkı sarılmam için bana cesaret veriyor. Kendi kendime "eğer makine iyi çalışırsa, yazmak zorunda kalırım,, diyorum. Yazı makinesi buna yarar işte. Eğer soğuktan ötürü edebî bir hikâye yazamıyorsan, başka bir şey yaz. Herhangi bir şey. Birine uzun bir mektup yaz. Üşüdüğünüzden bahset. Mektup yerine varıncaya kadar güneş yeniden çıkar ve sen yeniden ısınırsın, lâkin soğuğun lâfını ettiğiniz o mektup oraya varacaktır. Eğer hava, alelade bir salı günü nesri yazamayacağın kadar soğuksa, o halde, Allah müstehakını versin ne yapalım, içinden geldiği gibi tam hakikat olan şeyleri söyle. Donan parmak uçlarından, odayı ısıtmak için kitap yakmağa kalktığında, fakat yakamadığından, gramofondan bahset. Kafanın uyduğu, ellerinin ayaklarının donduğu soğuk bir günde, küçük, önemsiz hadiselerden bahset. Yazmak istediğin, fakat yazamadığın şeylerin lâfını et. Kendi kendime söylediklerimin işte bunlar.

Ba sabah kahvemi içtikten sonra

mühim bir hikâye yazmak için oturdum buraya. Kahveyi içerken donmuyordum, havanın hakikaten ne kadar soğuk olduğunun da farkında değildim. Kâğıt getirip; aslâ yazmayacağım bu mühim hikâyenin ilk satırında söyleyeceklerimi yazmağa başladım. Aslâ yazmayacağım diyorum, çünkü bir şey bir kere elim – den kaçtı mı onu ebediyen kaçırdığının resmidir. Bu hikâye de, ciğerime kadar işleyen, bana ağız açtırmayan, sandalyemden sıçratan ve bana cimnastik yaptıran bugünkü soğuktan ötürü ebediyen kaybolmuş demektir. Hikâyenin, yazsaydım ne enfes bir şey olacağı hakkında size bir fikir verebilirim. Bir çok tarafları hatırımda; lâkin yazmadım, o artık kaybolmuş bir hikâyedir. Bu benim yazış tarzım hususunda size bir fikir verecektim sanırım.

Size bu sabah, bu hikâyeyi kafamda satır, satır canlandırırken kendi kendi – me söylediklerimi yazacağım:

Amerikayı düşün, diyordum bu sabah kendi kendime, tekmi Amerika – yı. Şehirlerini, bütün evlerini, bütün ahalisini, gidip gelmeleri, mini minilerin gidip gelmesini, büyüklerin gidip gelmesini; ve ölümü, hayatı, hareketi, konuşmaları, makine seslerini, kilise ayinlerini düşün; Amerikadaki izdirabı; Amerikada mevcut canlıların içlerindeki korku ve istekleri düşün. Kocaman makineleri aklına getir; dönen tekerlekleri, ateşle dumanı, maden ocaklarını ve oralarda çalışanların, gürültü patırdı – ları, karışıkları aklına getir. Gazeteleri, sinemaları, tiyatroları ve bu hayatın bir parçası olan her şeyi hatırla Gayen şu olsun: Bu koca memleketi ifade etmek.

Sonra biraz daha hususîleş. Birine var git, onunla haşır neşir ol, onun var oluşundaki hikmeti idrâk etmeğe çalışarak, onun mahremiyetine gir, zev

[Tenkid]

“Matmazel Noralia'nın Koltuğu,”

A. Kabaklı

Bir kaç sayıdanberi Karacadağ'da neşrettiğimiz düşüncelerden anlaşılacağı gibi; Peyami Sefâ'nın son çıkardığı roman üzerindeki görüşlerimiz umumiyetle müsbete meyyaldır. Bu eserin yayımlanması üzerine yapılan, aşırı öğme ve yermeleri "tenkit, haysiyet ve kaidelerine aykırı bulmuş; ancak, lüzumsuz ve uslupsuz bile olsa, bir sanat eserimizin topladığı alâkadan hoşnutluk getirmiştik. Bizce; P. Safâ, "Noralia'nın Koltuğu'nda da kendi tarzının ananesini takib ederek, eski romanlarında bulunan kusur ve meziyetleri daha ustahlıkla bir şekilde tekrar etmiştir. Bir kısım "mevzuhûr,, tenkitçilerin Matmazel Noraliya'yı (görülmemiş) (işidilmemiş) gibi basmakalip kâfiarla; âdeta Hiroşima felâketinden nasılsa kurtulan bir Japonyalının Atom bombasını tarif ettiği gibi anlatmaya kalkışmaları, en az, peyami'nin evvelki romanlarını bile görmeyip, duymadıklarına delâlet eder.

Tenkidimizde, gazeteci P. Safa, popüler, romancı P. Safa, Cinaiyat müellifi P. Safa: (Server Bedi) gibi, bir kaç tane ayrı çeşitten Peyami Safa'nın bulunmadığını, nitekim aynı mâdenin, hem kırom, hem bakır hem de altın olamayacağını anlatmak istemiştik. Peyami'nin bu çeşit çeşit tarafları bir kaç türlü "Bütün romanı,,yı yaşatmak şöyle dursun; bir tek "Bütün,, P. Safa'yı dağıtıp parçalamaktadır. Geçimini kalemine bağlayan kaderi bizce Romancı P. Safa'nın en büyük ayak bağıdır. Matmazel Noraliya'nın koltuğu'nda bile Cingöz yazarının ayaklanması, bilfarz Bursa Camavarı

Tosun'un hortlaması bundan ileri gelir.

Şüphesiz ki, romanın en asil tarafı yazarının muktesep meziyeti olan uslubudur. Ama bu, yer yer muhteşem ve şairane, bazan taklitçi (ağız ve tip taklidini kastediyoruz) ve gerçekçi olan uslubun da, park gezintisinde insana birdenbire mezarlık üşütüsü veren zorlama ve, uydurma tarafları eksik değildir. Ki misalleri çıkarılıp gösterilmiştir.

Matmazel Noraliya romanının fikir ve gaye tarafı hakkında da sağdan, soldan tarafgir lâflar sarfedilmiştir. Yalnız, bu romanın ortaya attığı meselelerin mahiyeti, tarzı, lüzumu veya lüzumsuzluğu üzerinde tarafsız bir açıklamaya rasthyamadık.

Noraliya'nın kahramanı olan genç, (Ferit) müellifin meyillerine uygun bir tarzda çizilmiştir. Ferit, şüphesiz Peyami'ye benziyor. Önce felsefe şubesine sonra Tıp fakültesine devam etmiştir.

—(Peyami Safa'da hayatta kendisini bu tarzda yetiştirir. Tıbbı merakı, dokuzuncu Hariciye koğuşu'nda başlar.) Ferit, üniversiteye, (iş olsun) kabilinden gidip gelen, yarım ve köksüz kalmış, az çok lisan bilen, iyi kötü okumuş ve ebeveyninden imansızlığa, dejenereliğe vâris olmuş, kıymet hükümleri sarsılmış olan, rnhsız ve hasta bir münevver olarak ele alınmıştır. Rael ve şumullü bir tiptir. Üniversiteye, küllük kahvesi'ne miting'lere devam eden ve kafası işliyen her gencin içinde ondan bir

taraf aransa, bulunabilir. Fakat, felsefe-
den ve Tıbdan da yarım yamalak
behredâr olan Ferit çok yerde, müellifin
bilgiçlik arzularına tercüman olur.. Bu
münasebetle verilen sayfeler dolusu
dersin bir mektep kitabı kuruluşu ve
harcalemliği taşıdığı söylenmelidir.
Peyaminin, sırf bu bilgiçliğini tatmin
için romanına yerleştirdiği başka şahıs-
lar da vardır: Meselâ, felsefe hocası
Yahya Aziz; "Sureti mutlakacılık,, tan
kaçan, eskimiş ve mevcut felsefe mek-
tepleri hakkında uzun, istifadeli açıkla-
malar yapan bu tip, insana daha
modern bir Ahmet Mithad Efendi'nin
mahlûku olduğu hissini verir. Vafi Bey
lisani ve şartları ile uzun bir tasavvuf
dersi Muhtar mükemmel bir milliyet
konferansı geçer.. Yerici ifademizden,
"Romandan hiç bir fikre, görüşe, bi gi-
ye yer verilmesin,, demek istediğimiz
sanılmasın. Bilakis, en râna düşünceler,
hatta nazariyeler romanla neşredilebi-
lir. Ama bunlar romanın özü değil,
süsüdür... Roman anlayışı ne kadar
ilerleyip değişse de Vak'a romanın
esasları olarak kalacaktır. Binaenaleyh,
hâdiselerin müsaadesine ve revişine
göre fikirler serpiştirilmeli, vak'a bir
yana, fikirler başka yana düşmemelidir.
Romanın yaprakları arasında, akademik
duraklara rastlamak, tiyatro sahnesin-
den dinlediğimiz nutukları hatırlatıyor.
O zaman, shakespeare'in, o en geniş
gerçekleri Kral Lear'in bir tek cümlesi-
ne perçinliyen misilsiz kudretini anıp
hayran oluyoruz.

Biz Matmazel Noralia'nın koltuğu
romanında ilişmek istediğimiz bu; vak'-
ayı taşıma, vak'adan çıkıp malumat
verme kusurunu, geçmişin büyük sayı-
lan romancılarında da görüyoruz.. Me-
selâ, Dostoiyevsky'de: Karamozof Kar-
deşleri dolduran o ciltler dolusu münâ-
kaşalar, Budala'nın o uzun psikolojik
mülâhazaları pekçoklarının zıttına olan

kanaatimizce, büyük Rus'un aşınmış,
yıpranmış taraflarıdır. Halbuki altısuur'u
aydınlatan, gizli insanı ortaya koyan o
derin tahliller, bir Ruhbilim kitabında
müellife kâşif pâyesi kazandırabilirdi.
Bilmem, Rousseau'nun "Nouvelle Heloi-
se,, romanını, sıkılmadan ne demek
boğulmadan okuyabilmek mümkün mü?
Halbuki "İctimai Mukavele,, daima
tazedir değil mi? Öyleyse geçmişten
niye ibret almamalı!

"Matmazel Noralia'nın Koltuğu,,
20. ci asrın yarısına doğru yönelen
Türk cemiyetini, bilhassa, asrı bir has-
talık gibi geçiren aydınlar bakımından
ele alan bir romandır. Eserin bünyesini;
okur yazar, üniversite, bazan Avrupa
görmüş insanların macezası dakur..
Payemi Safa münevverler arasındaki,
ahlak ve fikir krizlerine ötedenberi
ehliyetle parmak basan bir muharrirdir.
Fakat bu romanda müşahedesini ve tah-
lilleri erişilmez bir üstatlık mertebesine
varıyor, Peyami, eserinde, bir kaç
devri, bir kaç tarafından ele almıştır...
Hele 1949 İstanbulu, bütün tezatları ve
müntehaları ile eserde mevcuttur. Ağzı
dualı, Kuranlı ihtiyarlar, ağzı "Baybay,,
lı küfürlü delikanlılar... Alt katta İba-
det eden ihtiyar baba... Üstte sevdiği
adamı yatağında karşılıyan ve aşağıdaki
ihtiyarın namazı bitene kadar, kızlıktan
kadınlığa intikal eden genç kız. İnkı-
labın, yalnız yüksek! ve münevver!
sasyetede temin ettiği; kadın erkek
dostluğul Amerikan dergilerindeki jartı-
yeli bacak resimleri.. Altı asırdanberi
kadınsız yaşayan Türk erkeğinin onu
kendi yanında görünce hayretlenişini
hareretlenişini.. Altı asır baskıda bırakı-
lan hayvanhğımızın indifa'ı... Üniver-
sitede sırf koca bulmak için dolaşan,
sevişmekten başka arzusu evlenmekten
yüce ideali bulunmayan genç kızlar...
Onların verdiği arzuya, hararete muka-
vemetsiz edemeyip haydi peşlerine!..

Anadolu! Sıtma! açlık Verem! zulüm!, demokrasi, komünizma/... Bunlar ikinci dereceden salon dedikoduları, duvar afişleri, vekalet istatistikleri, gazete sermayesi falan gibi şeylerdir. Astolan; sevişmek dansetmek ve bazan dedikodu yapmaktır. Halk kaderine razı, kütüphaneler kitapla dolu. Hem "talebe siyasete, ilme karışmamalıdır!,"

Peyami, bütün bu ahlâk hercümecinden, dedikodulaşmış mefkûrelerden, salıverilmiş hayvanlıklar, ve murdar madde cehennemleri arasından takib ettiği Ferid'i... Eserin sonlarına doğru ruh cennetine yükseltir. Romancı, ona mütemadi telkin muhitleri hazırlar. Henüz cemiyetimiz manevî değerlerin toptan inkârına gidememiş; Hatta, materyalizmin ve ilmin bir nevi saftalık yarattığı bile farkedilmeye başlanmıştır. Yapılmakta olan „Ruh,, tecrübeleri yeni bir rönesansın müjdecileridir!

„Dejenere,, ve „Dekiase,, Ferit, ilk maneviyat telkinlerini, mutasavvuf bir zat olan „Hazreti Vafi,,nin, ecinniler yurduna, periler köşküne benziyen hanesinde alır. Bu ev çeşitli ruh hastaları ile meskûndur. Yüzü felçli, ağzı kalabalık nobran; Eda hanım; Onun uykuda gezen kızı; bunak kayınbiraderi; ve bahsi geçen dalgın hesap mütehassısı kocası. Geceleyin merdivenlerde dolaşan çırılçıplak bir hayal. Tavan arasında yatan; müellifin Freud'cü görüşlerine denek olan Tatvanlı besleme; ilk temastan sonra bir kazâya kurban giden nişanlısı Hüseyin'in dirilip, kendisini sormasını beklemektedir. Onun için her gece, soyunur kokular sürünüp yatağına girer: Ferit ona duhul için nişanlısı Hüseyin'in taklidini yapacaktır. Vekâlet emrine alınmış bir felsefe hocası; ki hânedekilerin en mâkulüdür. Yaradılıştan kaatil, en güzel hayalleri adam doğramak olan bir Bursa canavarı; ki

kötürüm taklidi yapmaktadır. Ve evsahibi Vafi Bey, ki gerçek bir şahıs intibahını verir hasta denilebilecek kadar titiz, samimi bir mutasavvıftır. Ferid'in vehimlerini, kâbuslarını, buhranlarını gayet tabii bulup, verdiği panteist izahlarla delikanlının müşküllerini halleder.. Maddî buhranlardan sıyrılması arzu edilen Ferit... Aşık olduğu Selma'nın çıkardığı müşkilât ve yaptığı ahlâki telkinler yüzünden kendisinden öğrenmeğe başlar. Geçiminin düzelmesi, sonunda, Adada kiraladığı Ma mazel Noraliya'nın köşkü onu büsbütün değiştirir. Ferid'in köşküne kiracı olduğu tarihte Matmazel Noraliya (Nuriye Hanım) Çoktan ölmüş bulunmaktadır. Anası İtalyan, babası saraylı bir Türk olan bu kadın; Müslüman ve Hristiyanlar arasında bir evliya şöhreti kazanmıştır. Son derece bilgili, yüksek terbiyeli görgülü olan Nuriye, İslâm dîninin ulviliğine karşı duyduğu incizap sonunda, ve bedbaht bir aşkın yaraları ile çekildiği bu köşkte manevî bir otarite kurmuş hastaları, iyiletmiş, fakirleri korumuş, ve nihayet mubarek bir sadelik içinde vefât etmiştir... Ölümüne rağmen köşkünü, bilhassa sağlığında huşu'a daldığı, cezbeye geldiği, vahdete girdiği, „Koltuk,, unu ziyaret ettiği sanılmaktadır. Nitekim „Hallüsinasyon,, buhranları geçiren Ferit: uykusu esnasında görünmez kuvvetlerin baskısı ile; yatağından kalkıp onu tavan arasındaki inzivagâhında, nûrlara garkolduğu koltuğunda görmüş, son maneviyat dersini, onun tatlı, muhabbetli, ilâhî sohbetlerinden almıştır. Yani Nuriye Hanım onun son ve en kuvvetli murşidi olur.. Ki, romana bu ismin konulmasında isabet vardır.

Matmazel Noraliyanın Koltuğu romanında tabii görülemeyecek olan diğer bir ciget de, hemen bütün şahıslarının hasta, buhranlı, evhamlı olmasıdır.

Tarım Alanında :

MAKİNELEŞİRKEN

Y. Z. Mühendisi
Sabahattin Savcı

Son yıllarda Yurdumuzun hemen her yerinde olduğu gibi Diyarbakır'da da tarım alet ve makinelerine karşı müstahsifimizin rağbet gösterdiklerini memnuniyetle görüyoruz. Şu muhakkak ki ziraat politikamızın ana problemi - rinden birinin müstahsil köylü ve çiftçimizi modern ve teknik ziraatın metodlarıyla ve yeni araçlarla donatmak, bu şekilde zirai refah seviyesini arttırmak olduğu başta geliyor.

Diyarbakır'ımız ve çevresinde de her şeyden önce yerinin jeofizik yapısını, mahalli ihtiyaçları ve istekleri gözönünde bulundurarak gereken malzemenin temini ve piyasaya arz edilmesi ön plâna alınmalı, bunun için satış depoları veya kurumları merkezle o şekilde anlaşmalar yapılmalıdır.

Son istatistiklere göre 14875 Km. olan ilimizin arazi yapısı, muhtelif yerlerde muhtelif belirtiler arzeder. Kuzey kısımları genel surette dağlık, Urfa ile ilimiz sınırları içersinde de tektonik ve volkanik bir dağ olan Karacadağ var. Diğer yerlerimizde de münferit yükseklikler olmakla beraber, geniş ve Ziraata elverişli alanlarımız, aynı zamanda güzel Dicle'mizin ve kollarının suladığı bu yerlerde, çeşitli ve muna - vebe ile ziraat yapmak ta çok kabildir.

Tarım Bakanlığı teknik müşaviri bay Şevket Arı ile Diyarbakır'ın ova köylerini, makine ile Ziraate elverişli geniş sahalarını gezip görmüş, o zaman daha etraflı bir kanaate sahip olmuş-

tum. Mollabadi köprüsünden Sinan bucağına kadar, uzanan ova ile Erga - ni'nin Zengetil ovaları, makine ziraatine çok elverişli sahalarımızı teşkil etmektedir. Tarıma elverişli arazimizin 2,5 milyon dekardan fazla olduğunu tahmin ediyorum. 25 bin çiftçi ailesinin de mevcudiyetini kabul edersek, bunların büyük bir çoğunluğunun topraksız ve toprağı yetmeyenlerin olduğunu görürüz. Ayrıca bu gün Diyarbakır'da otuzbeşe yakın muhtelif tip traktör ve bir bu kadar traktör pulluğu olduğunu kuvvetle zannediyorum.

İtiraf etmeli ki çiftçi ailelerinin iktisadi ve mali durumları pekte memnuniyet verici değildir. Ben köylerimizde çalışmak ve iş yapmak için şahsi teşebbüs noksanlığı görüyorum. Hayvanla ve traktörle çekilen ziraat alet ve makinelerinin ilimize ithali ve yayımı için gereken şartları haiz etüd ve incelemelerin önceden yapılmış olması, zirai hayatımızın lehine bir şeydir. Bunun yapıp yapılmadığını bilmiyoruz. Ancak bize sorulduğunda verdiğimiz rapor ve kanaatlerimizle şu mülahazaları ileri sürerek, bunların pratikte faydalı olacağını umuyoruz. Meselâ pulluklar, hafif ufak numaralı, düz veya döner kulaklı olmalı, uç demiri vs. gibi yedek parçaları bol, ve köylüye geniş vadeli taksitle verilmelidir. İyi, kullanışlı ve sağlam traktör nevelerinin intihabı, bunu kullanacak eleman yani iyi yetişmiş bilgili makinistlerin bulunması, aynı zaman da bu motorlu vasıtaların

teminile beraber çiftçiye tevzi işinde taksitlerin ödenmesi hususunu istihsalî müteakip zamanlara bırakmalıdır.

Motorlu araçların sarfetmekle oldukları akaryakıtta (gaz, mazot, petrol ve makine tekniğinde) aynı bir meseledir. Piyasada bu maddelerin daimi mevcudiyetini ve karaborsaya intikal etmemesini, bunları önleyici tedbirlerin alınmasını, birazda zikrettiğimiz bu akaryakıt maddelerinin ehven fiatla satılmasını nazarı itibara almak gerektir.

Ziraat âleminde makinalaşırken en büyük rolü, Tarım Bakanlığına bağlı, iktisadî devlet teşekküllerimizden, Zirai Donatım Kurumu oynamaktadır. Gerek Marshall ve gerekse serbest olarak ve yahutta memlekette imal olunan ziraat alet ve makinelerinin yerleşmesinde ve dağıtımında yukarıdaki hususlar, gözönüne alınırken, ayrıca kurumun yapacağı iş ve sağlayacağı faydalar, çok önemlidir.

Türkiye, tam bir ziraat karakterini gösteren bir memlekettir. Fakat yalnız ziraat memleketi olarak kalırsak, bu halde medenî âlamin isteklerine cevap vermekten uzak oluruz. Bu vaziyete göre, hem bir ziraat ve hemde bir sanayi memleketi olmağa çalışmak mecburiyetindeyiz. Tarih bize yalnız ziraatçı memleketlerin geri kaldığını göstermektedir.

Makineleşme yolunda, iş kısa bir zaman ihtiva edeceğinden belki de işsizlik baş gösterebilir; bunun için de sanayileşmenin icab edeceği, iş ve işçi sahalarının ortaya çıkacağı açık bir bakıktır.

Zirai donatım kurumu, vasıtalar üzerinde taşınan tamir atölyeleri ve gerekli yedek parçalar bulundurmak suretiyle makinelerin montajında ve iş

zamanlarında seyyar bir duruma geçmeli; bu ticari müessese, sabit tamir atölyesine de sahip olmalı, ve burada pek te kâr gözetmemelidir. Bilhassa satış her türlü alet ve makinaların yedek parçalarından bol miktarda bulundurulmalıdır. Bu suretle çiftçi hiç bir zaman işinden alıkonmamalıdır. Kurumda görevinin ehli memur veya teknik eleman bulunması, bunların prim veya temettüllerden lâykıyla faydalandırılmaları, ve onların alıcılara kat'iyen müşkilât göstermemelerinin daha rantabl olacağı kanaatindeyiz.

Artık bugünün tekniği, ziraatin her bakımından her türlü işini yapacak her çeşit makineleri, meydana getirmiş bulunuyor. Zirai kalkınmada müstahsile yardım ve kolaylık, istihsalî arttırma traktör ve bununla çekilen diğer motorlu ziraat makinelerine güvenmekten başka çare yoktur. Bu şekilde her yıl ekim sahalarımızı gittikçe arttırmanın ne kadar basit olduğunu taktir etmek kolay olur. Hemen bütün memleketler bu yolu tutmuştur. Güzei ve hakiki bir misal olarak Zirai kombinelerimizi gösterebilirim, Gönül isterki bu makinelerin hepsini memlekette imal edelim. paramızda, malımızda memlekete mal olsun. Millî gelirimizi bu şekilde sevgili yurdumuzun sinesinde gümraklaştırarak. Plânsız ve methodsuz hareketlerden mümkün mertebe uzaklaşmak lehimize değildir.

Memlekette makine imaline gerek cevgerimiz ve gerekse teknik elemanlarımız mı yok? Bu hiç bir zaman inkâr edilemez. Orman çiftliğinde Zirai kombineler atölyemizle oradaki fabrikamız bu ihtiyaçlara zamanında cevap verebilir derecededir. Devlet, Ziraat makinelerinin imalinide geniş çapta ele almalıdır. Makine Prof. müz Rayın hõ amız.

Devamı Sayfa 15

E C E L

Ecel bürünmüştü dün, bir âlev pelâcına
 O sândi pencerenin yeşil perdelerine
 Firuze gözlerine gölgeler elemmişti
 Alevden bir lâleydi, solmuş örselemmişti
 Güldü, bana gel dedi bir saniye ürperdim
 Heyhat! yazıklar olsun, niçin yok diyiverdim?
 O yalvarıyordu dün: «Gideceğiz rüzgâr var
 Gel sarıl saçlarına, gel beni sar, beni sar
 Süzülüp semalarda, ateş öpücüklerin
 Alevini uçursak, içinden köpüklerin
 Gökte herşey güzelmiş, semada herşey şenmiş
 Semada gördüğümüz, gül erguvan süsenmiş
 Tanrı yollarını hergün herkese bir, bir ece
 Mehtap sarma saçlanmış, savrulmuş her gece
 Leylâ o mehtâpların âsude perisiymiş
 Dün mecnuna giderken, alâimsena giymiş
 Ecel dedi haydi gel, gel haydi gel sevgilim
 Sana gel diye, diye, kurudu ağzım dilim
 Dedim: gelmiyorum ben, gelmiyorum ey peri!
 O anda kızıl âlev, perdelerde eridi
 Pencerede bir âlev, bir âlev yanıyordu
 Sema dalgalanıyordu, ufuklar karanlıyordu

Müfit Fikri

12 ci sayfanın devamı

Peyami bu hususta sanki „Hiçbir insanın normal olamayacağına dair,, peşin düşünce ile işe başlamıştır. Halbuki; bu romandaki mevcut şahıslardan ibaret bir topluluk örneğine ancak tımarhanelerde rastlanabilir. Bizce, bu iş de Romancının Fantastik tarafına işaret eder. Tiplerin, cemiyet içinden seçildikleri muhakkaktır. Öyleyse bunlar ideal şahıslar mıdır? O da değil! Peki maksat nedir? Belki Muharririn orijinalite illetininin tatmin?

Kudretli bir muharririn, müşahede ve tahlil mahsulü olan bu mümtaz eseri, bütün aydınlarımıza tavsiye ederek, pürüzlerine rağmen onu sindire sindire okumalarını isteriz. Böyle bir fırsat, böyle bir lezzet bize her zaman nasib olmaz.

*Bir fatih bekliyoruz: fethedip viedanları
 Bir übbüde toplasın perişan insanları
 Senelerdir gizlenen ızdırıp düe gelsin
 İman dolu gönüller bir hedefe yönelsin
 Ve hürriyet perisi semadan indirilsin
 Zaman zaman dökülen göz yaşı dindirilsin
 Cihan yeniden görsün azmini mülkemin
 Zafer sancaklarıyla donansın rüvi-zemin
 Çıksın içimizdeki, Yavuzlar, Yıldırımın
 Bir araya toplansın Semerkantlar Kurumlar
 Başlasın dalga dalga nihayetsiz bir akın
 Turan olsun darağı Kahraman akıncının
 Bu akınla sarılsın yer yüzü köşe bucak
 Kurulsun Büyük Turan tüsün ebedi Ocak
 Terk ederek çekilsin zulmet yerini nava
 Türkelleri kavuşsun beklediği huzura
 Çöksün kuzul saltanat illeri viran olsun!..
 Türk illeri.. Türkiye müebbet Turan olsun!..*

Harfi

14 cü sayfanın devam

Dr. Hamir Demirtaş Kırıkkaledeki fabrikamızla Gazî çiftliğindeki tayyare motör fabrikalarının traktör yapabilecek durumda olduklarını ve en az beş bin traktörün memlekette çalışma sahası vazılarından birinde zikretmektedirler.

Ben şahsen Marshall yardımı gibi dış memleketlerden makine ithal etmekle Zirai kalkınmamızın mümkün olacağına pekte inanmıyorum. Milliyetçi olarak düşünürsek bu bir hakikattir. İstedığımız, her şeyimizi şu cennet vatanımızda yapabilelim. Paramız harice gitmesin. Temel bizde kalsın.

Asil milletimizin refah ve saadete erişmesi için daha çok istihlal etmek ve daha çok çalışmak icab ettiğini biliyoruz. Bunun için ne bir ziraat ve ne de bir iktisat profesörü olmağa lüzum yoktur. Zinde ve kuvvetli Türkiyenin genç ve enerjik aydınlığında Tanrı'nın yardımıyla, bir gün tam manasiyle yükseleceğine büyük inanimiz vardır.

HALKEVİ HABERLERİ

4-1-1950 Diyarbakırın yetiştirdiği büyük şair ve Edip Süleyman Nazifin ölüm yıldönümüne rastlayan 4-1-1950 Çarşamba günü Saat 19,30 da Evimiz salonunda bir anma töreni yapılmıştır.

Kalabalık bir dinleyicinin iştirak ettiği bu anma töreninde konuşan Lise Türkçe Öğretmeni Kâzım Vehbi Oral, Hemşehrimiz, Büyük Şair ve Edip Süleyman Nazifin hayat ve eserleri hakkında uzun bir konuşma yapmış, müteakiben Şairin seçkin eserlerinden parçalar okunmuştur.

15-1-1950 Basın, Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğünden Evimiz adına gönderilen 204 numaralı Filim, bir hafta sinemamızda parasız olarak Halka gösterilmektedir.

17-1-1950 Evimiz Halkdershaneleri ve Kurslar Komitesi bu gün saat 17 de Halkevi Başkanı Aziz Tulgarın Başkanlığında toplanarak her yıl olduğu gibi bu yıl da memleketin muhtelif yönlere biri kadın ve üçü Erkeklerle mahsus olmak üzere dört Türkçe okuma ve Yazma kursunun açılmasına karar vermiştir.

17-1-1950 Evimiz Gösterit koluna mensup Üyeler Halkevi Başkanı Aziz Tulgarın Başkanlığında bir toplantı yaparak, Kolu ilgilendiren işler üzerinde konuşmalarda bulunulduktan sonra, Kolum İdare Kurulu üyelerinden bazılarının uzun bir zamandan beri toplantılara iştirak etmemeleri ve bazılarının da yeni bir İdare Heyeti seçiminin yapılması teklif edilmiş ve bu teklif Genel Heyetce kabul edilerek seçim yapılmıştır. Yapılan seçim sonucunda

Gösterit kolu İdare Kurulu Başkanlığına Mehmet Burç, Yusuf Edip Değer, Osman Giray ve Eczacı Zeyyad Cizreli seçilmişlerdir.

15-1-1950 Millî Savunma ödev ve görevlerini ilgilendiren konular üzerinde Kor Komutanlığınca tertiplenen konferansların ikincisi 15-1-1950 Pazar günü saat 10 da Evimiz Sinema Salonunda verilmiş ve bu münasebetle Evimizce hazırlanan bir Mandolin birliği tarafından bir konser verilmiştir. Bu toplantıya 1500 zi aşan bir Vatandaş kitlesi iştirak etmiştir.

29-1-1950 Diyarbakır Karacadağ Gençlik Kulübü 29-1-1950 Pazar günü Saat 10 da Evimiz Salonunda yıllık Kongrelerini yapmışlardır.

29-1-1950 Millî Savunma ödev ve görevlerini ilgilendiren konular üzerinde Kor Komutanlığınca tertiplenen Konferansların üçüncüsü 29-1-1950 Pazar günü saat 10 da Evimiz Sinema Salonunda verilmiş müteakiben Halka parasız bir Film gösterilmiştir. Bu toplantıya 1500 Vatandaş iştirak etmiştir.

30-1-1950 Evimiz Ar Komitesince, memleketimizde Fotoğrafçılık hevesini teşvik maksadile 5-Mart-1950 Pazar günü Evimiz Salonunda bir Fotoğraf sergisi açılmasına karar verilmiştir.

31-1-1950 Halkımızın; Nişan, Nikâh, ve Düğün toplantıları için Evimiz salonlarının her zaman açık bulundurulmakta olduğu bir kerre daha sayın Halkımıza ilân olunmuştur.